

ՀՈՐԵԼ ՅԱՆԱԿԱՆ

ԼԱՎ ԳՈՐԾԻ ՈՒ ԲԱՐԻ ԱՆՎԱՆ ԼՈՒՅՍԸ

(Մանկավարժ-դասախոս Արտաշես Բալաբանյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ)

Մայրավանքի Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանն Արտաշեսն ավարտեց հաջողությամբ և որոշեց ստանալ նաև երաժշտական կրթություն: Երգն ու երաժշտությունը, ազգագրական պարերը ապուսպապերի սիրած զբաղմունքներն են եղել, և նրանք շրջապատում մըշտապես վայել են մեծ հարգանք, եղել ցանկալի հյուր ամեն մի հարկի ներքո: Մական երաժշտական ուսումնարան նրան ընդունվել չի հաջողվում. պարճառը հանրակրթական դպրոցի վկայական չունենալն էր:

Գործին չի օգնում նաև ճանաչված երգահան Դանիել Ղազարյանի միջնորդությունը: Արտաշեսը չի ընկրճվում, սովորում և ձեռք է բերում նաև հանրակրթա-

կան դպրոցի վկայական: Այնուհետև ավարտում է Երևանի պետական լսարանի ռոմանագերմանական բաժինը և որպես անգլերեն լեզվի ուսուցիչ աշխատանքի անցնում դպրոցում: Հայոց լեզվի ուսուցիչը նրա դպրոցական տեսքում թողել էր հետևյալ գրառումը. «Հիշիր, սիրելիս, սրբությամբ պահիր դարերի փորձը, հավերժ է ապրում մեկ լավ անունը, մեկ՝ բարի գործը»: Լուսավոր պարզամի պես այս միտքը մնաց նրա հիշողության մեջ, նրա կենդանի մանկավարժական գործունեության և ողջ կյանքի խորհուրդը եղավ: Բարի գործ կատարելու ամենամեծ իմաստը նա հասկացավ մարդ կրթելու և դաստիարակելու մեջ: Մարդ, անթերի ու նվիրյալ, որ պետք լինի հանրությանը, լինի կյանքը վերափոխող ու նորոգիչ:

Մանկավարժական իր առաջին մկրտությունը նա ստացավ Էջմիածնի շրջանի Արագած, Աղավնատուն, Շահումյան և Այգեշապ գյուղերում: Այնուհետև երկար տարիներ քաղաքի Խ. Աբովյանի և Մ. Գորկու անվան միջնակարգ դպրոցներում վայելեց աշակերտների սերն ու համակրանքը, փորձառու և հեղինակավոր ուսուցչի բարի անունը: Թեև նա դասավանդում էր անգլերեն լեզու և գրականություն, սակայն աշակերտներից պահանջում էր, որ կատարյալ սովորեն մայրենին: Չէ՞ որ բոլոր լեզուների իմացության բանալին մայրենի լեզուն է, գիտելիքներ ձեռք բերելու հզոր կոճակը: Օտար լեզվի միջոցով դարձյալ նա սերմանում էր մեր դարավոր պարսմության ու մշակույթի հանդեպ սերը: Շուտով նրան է վստահվում քաղաքի ժողկրթբաժնի օտար լեզվի արտահաստիքային տեսուչի պարտականությունները: Կազմակերպում է նաև առաջավոր փորձի տարածման դպրոց, հասնում նկատելի հաջողությունների: Նրա արդյունավետ փորձը արժանանում է հանրապետության ուսուցիչ-

ների կարարելագործման ինստիտուտի փնտրիչության ուշադրությանը՝ փարածում գտնելով և հանրապետության դպրոցներում:

Արտաշես Բալաբանյանը ծնվել է Մուսալեռան Բիթիաս գյուղում: Հայրը՝ Մովսես Բալաբանյանը, Մուսալեռան հերոսամարտի քաջարի մասնակիցներից մեկն էր: Դասաժամերին Արտաշեսը հաճախ էր անդրադառնում այդ դյուցազնամարտի դրվագներին, սաներին ուսուցանում ֆիզիկական երգեր, ամրապնդում հայրենասիրության ոգին: Քաղաքի Կոմիտասի անվան մշակույթի պալատում կազմակերպում է «Մուսալեռ» երգի-պարի համերգախումբը, որը հիացմունք է պարծառել հանդիսատեսներին փաստամյակներ շարունակ: Ամեն փարի սեպտեմբերին, երբ Մուսալեռան բարձունքում սկսվում է փոնախմբությունը, պարահանդես է մտնում նրա դեկավարած համերգախումբը՝ հնչեցնելով մուսալեռցիների ավանդական ու խրոխտ, անգուգական ու վեհացնող պարն ու երաժշտությունը: Այսպես նա հոգում է, որ չմոռացվի նախնիների հերոսական ոգին, պահպանվեն երգն ու պարը, նորից օգտագործվեն երաժշտական այն գործիքները, որոնք առանձնահատուկ երանգներ են հաղորդել ազգային երաժշտությանը:

Արտաշես Բալաբանյանը «Մուսալեռ» հայրենակցական-բարեգործական միության հիմնադիր անդամներից է, Էջմիածնի բաժանմունքի պատրասխանատու: Այնուհետև նա հրավիրվեց Գևորգյան Հոգևոր Ծննդաբան, աշխատելու որպես անգլերեն լեզվի դասախոս: Ծննդաբանում ժամանակին անցել էին իր ուսումնառության առաջին փարիները, և այսպեղ եկավ սիրով ու պարտաստականությամբ: Այս լսարաններում ուսանել են մեր հոգևոր կյանքի, մշակույթի ու գիտության ականավոր ու սրբացած շատ գործիչներ:

Այս լսարանները մտնող սաներն ու դասախոսներն ամեն անգամ զգացել են նրանց ոգևորիչ շունչն ու զգաստացնող ներկայությունը: Ծննդաբանում քննություններ հանձնելիս ներկա են եղել երջանկահիշատակ Գևորգ Զ Չորեքչյանը, վարպետը՝ մեծն Ավետիք Իսահակյանը, անվանի շատ դեմքեր: «Այդ փարիներն իմ ամենապայծառ ու ոսկեղեն հուշերն են պահել իրենց մեջ», ասում է Բալաբանյանը: Լույսի այս փառարը, հավատի այս խորանը նա երկյուղածությամբ ու պարկառուքով է մտնել ավելի քան 20 փարի: Եկել, ավարտել ու մեկնել են՝ ամեն մեկն իր հոգու մեջ փանելով ուսուցչի լուսավոր ու բարի կերպարը: Նրանց սերն ու կարոտը արտա-հայտվել են բազում այն նամակ-բացիկներում, որ առաքվում են արտերկրից ու փարքեր բնակավայրերից: Եվ նրանց փողերը թաթախված են սիրագորով ու ջերմ արտահայտություններով, երախտագիտության խորունկ զգացմունքներով:

Միլված դասախոսը, որը վերջերս հրաժեշտ փվեց ճննարանին, բոլորեց իր ծննդյան 75-ամյակը: Այս առիթով ճննարանի փնտրիչության, դասախոսների և ողջ սաների անունից շնորհավորելով նվիրյալ դասախոսին, ցանկանալով, որ նրա անվան ու լավ գործի լույսը երբեք չմարի:

ՄՆԴՐԱՆԻԿ ՏԵՐՏԵՐՅԱՆ